

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту

Допущено до захисту
Завідувач кафедри_
д.е.н., проф. Лоханова Н.О.
“ ” _ 20 р.

ВИПУСКНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності облік та аудит

за темою:

«Облік, контроль та аналіз дебіторської і кредиторської заборгованості підприємства (на прикладі ПП «КАМІОН-68»)»

Виконавець

студент (ка) _____ ЦЗФН
Данилюк Анастасія Андріївна
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник

канд. екон. наук, доцент
(науковий ступінь, вчене звання)
Подвальна Наталія Едуардівна
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2018

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ТА КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ	7
1.1. Визнання, класифікація та оцінка дебіторської і кредиторської заборгованості	7
1.2. Організаційні засади обліку дебіторської і кредиторської заборгованості	14
1.3. Методологічні засади обліку формування і використання резерву сумнівних боргів	18
РОЗДІЛ 2 ТЕОРИТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ І АУДИТУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ТА КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ НА ПРИКЛАДІ ПП «КАМІОН-68» ..	24
2.1. Особливості обліку формування дебіторської і кредиторської заборгованості підприємства	24
2.2. Оцінка стану внутрішнього контролю підприємства та напрями його удосконалення	31
2.3. Методологічні основи контролю дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства	34
РОЗДІЛ 3 АНАЛІЗ ДЕБІТОРСЬКОЇ ТА КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ПП «КАМІОН-68»	39
3.1. Місце дебіторської заборгованості у активах підприємства та аналіз її складових	39
3.2. Місце кредиторської заборгованості у джерелах формування активів підприємства та аналіз її складових	46
3.3. Аналіз якості дебіторської та кредиторської заборгованості ...	51
3.4. Аналіз впливу чинників на зміну коефіцієнта поточної ліквідності	57
ВИСНОВКИ	5
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	4
ДОДАТКИ	0

ВСТУП

Актуальність теми. Організація обліку, контролю та аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості має стратегічне значення для підприємств будь-якої галузі та форми власності. Результати цього процесу безпосередньо впливають на фінансову стійкість, виконання плану доходів та витрат, базу оподаткування підприємства і, як наслідок, на досягнення стратегічних цілей підприємства, його розвитку в умовах ринку та забезпечення конкурентоспроможності, прибутковості діяльності.

Підвищена увага до стану дебіторської та кредиторської заборгованості пов'язана із необхідністю врахування змін бізнес-середовища, які змушують суб'єктів господарювання знаходити нові підходи до оптимізації цього процесу, опрацьовувати нові форми та методи аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості. Виникає необхідність розробляти системи оцінки показників щодо стану розрахунків з використанням новітніх досягнень у галузі сучасних інформаційних технологій. Все це необхідно для автоматизації обробки потрібної інформації та прийняття відповідних управлінських рішень.

Методика обліку, контролю та аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості є невід'ємною частиною системи бухгалтерського обліку підприємства та його фінансової звітності. Великою мірою визначається важливість та необхідність гармонізації теорії та практики вітчизняного бухгалтерського обліку відповідно до вимог міжнародних стандартів.

Без фінансової стійкості підприємства неможлива стабільність економіки. Саме стійкість є запорукою міцного положення підприємства та основою його виживання. Найбільший вплив на діяльність підприємства надають внутрішні чинники. Серед них особливе місце займає наявність дебіторської та кредиторської заборгованості. Дебіторська заборгованість є одним з основних джерел формування фінансових потоків платежів й джерелом погашення кредиторської заборгованості.

Для підприємства дуже важливо не допустити необґрунтованого

збільшення дебіторів і суми їх боргів, вчасно виставляти платіжні рахунки, стежити за термінами їх оплати, уникати дебіторської заборгованості з високим ступенем ризику та своєчасно вживати заходів щодо витребування простроченої заборгованості.

Питанням обліку, аналізу та контролю дебіторської та кредиторської заборгованості присвячені наукові праці багатьох вітчизняних і зарубіжних вчених. Значний внесок у розвиток теоретичних та практичних аспектів бухгалтерського обліку та економічного аналізу зробили такі вітчизняні вчені, як М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, Й.Я. Даньків, В.І. Єфіменко, Л.М. Кіндрацька, Г.Г. Кірейцев, М.В. Кужельний, Ю.А. Кузьмінський, Є.В. Мних, О.А. Петрик, В.В. Сопко, В.Г. Швець, а також зарубіжні вчені І. Бернар, К. Друрі, Д. Стоун, К. Хітчинг та ін.

Загальним проблемам управління дебіторською та кредиторською заборгованістю підприємств були присвячені роботи таких авторів, як В. Астахов, С. Береза, І. Бланк, А. Загородній, П. Камишанов, Н. Камор.

Дискусійність багатьох теоретичних положень, їхнє практичне значення зумовили вибір теми, мету, завдання, предмет і структуру випускної роботи.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження в роботі є дослідження теоретичних, науково-методичних та прикладних питань з обліку, контролю і аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості та розробки пропозицій вдосконалення обліку, контролю та аналізу на підприємстві.

Відповідно до зазначеної мети визначено наступні взаємопов'язані завдання методичного, організаційного, теоретичного та практичного характеру дослідження:

- дослідити економічну сутність дебіторської та кредиторської заборгованості з урахуванням положень міжнародних та вітчизняних стандартів бухгалтерського обліку і фінансової звітності;
- розкрити практику організації та застосування методики обліку

дебіторської та кредиторської заборгованості з урахуванням сучасних вимог до них;

- дослідити види та порядок здійснення контролю дебіторської та кредиторської заборгованості на підприємстві;

- проаналізувати стан дебіторської та кредиторської заборгованості на базовому підприємстві за даними фінансової звітності та на основі результатів контролю та аналізу запропонувати управлінські рішення.

Об'єкт і предмет дослідження. Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методично-організаційних та практичних аспектів бухгалтерського обліку, контролю та економічного аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості.

Об'єктом дослідження є дебіторська та кредиторська заборгованість на підприємстві ПП «КАМІОН-68». Основним КВЕДом даного підприємства є 46.90 - неспеціалізована оптова торгівля.

Найбільшу питому вагу в асортименті товарів, які закупає та реалізує ПП «КАМІОН-68» займає сушло виноградне концентроване і глюкозно-фруктозний сироп. Товар закупается у Молдові, тобто постачальник є нерезидентом. Ринок збуту – Україна, тобто покупці товару – резиденти.

Виноградне сушло - це заготовка для вина, яка виходить шляхом пресування свіжого винограду. Допускається включення сторонніх вкраплень - кісточок, шкірки, гребенів. Глюкозно-фруктозний сироп використовується для виробництва хлібобулочних та кондитерських виробів, морозива, десертів, карамелі, йогуртів, консервів з ягід і плодів, для виготовлення безалкогольних напоїв.

Облік на підприємстві здійснює бухгалтерія до складу якої відносяться два бухгалтера. Облік автоматизовано на базі використання спеціалізованої програми «1С:Підприємство, версія 8.3».

Організація та ведення обліку здійснюється на підставі прийнятого підприємством наказу про облікову політику.

Методи дослідження. Дослідження, яке проводилось під час написання випусної роботи базувалось на діалектичному підході до вивчення сучасного стану обліку, контролю та аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства. В процесі дослідження також були використані загальнонаукові методи пізнання: аналіз і синтез, індукція, дедукція, поєднання абстрактного й конкретного, групування й порівняння, конкретизація. Для обробки даних, наведених у випускній роботі застосовувались такі методичні прийоми: огляд, документальна перевірка, техніко-економічні розрахунки, аналітичні групування, структурний аналіз, узагальнення, підрахунок.

Інформаційною базою дослідження є нормативні та законодавчі документи, що регламентують організацію та ведення обліку в Україні, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених довідково-інформаційні видання, матеріали науково-практичних конференцій.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що результати дослідження, спрямовані на вдосконалення бухгалтерського обліку, контролю та аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості, можуть бути використані при організації роботи бухгалтерії, аналізу структури та складу дебіторської та кредиторської заборгованості та управління ними на підприємстві з метою підвищення його конкурентоспроможності.

ВИСНОВКИ

Для того, щоб покращувати фінансовий стан підприємства потрібно здійснювати ефективне управління його дебіторською та кредиторською заборгованістю, слідкувати за їх оптимальним співвідношенням. Удосконаливши систему управління заборгованістю суб'єкт господарювання матиме змогу підвищити результативність своєї діяльності. Прогнозування поведінки, тенденцій заборгованості, вчасне виявлення диспропорцій та суперечностей у її формуванні, надасть змогу підприємству здійснити певні застережні заходи, оцінити власні можливості запобігання погіршенню свого фінансового становища

На основі аналізу наукових праць і проведення досліджень у цій сфері обліку можна, на нашу погляд, назвати кілька проблемних питань:

- облік довгострокової дебіторської заборгованості згідно з вимогами П(С)БО 10 "Дебіторська заборгованість";
- відсутність чіткої схеми деталізації та співвідношення різних видів дебіторської та кредиторської заборгованості у загальній їх структурі;
- ормування резерву сумнівних боргів;

Об'єктом дослідження обрано Об'єктом дослідження обрано ПП «Каміон-68» неспеціалізована оптова торгівля. Основну питому вагу в асортименті товарів, які закупає та реалізує підприємство займає сушло виноградне концентроване і глюкозно-фруктозний сироп.

Чисельність персоналу підприємства – 11 осіб. До штатного розкладу входять такі посади: технолог, менеджери з продаж, експедитор, митний брокер, головний бухгалтер, бухгалтер, керівник відділу продажу, керівник підприємства.

Облік на підприємстві здійснює бухгалтерія до складу якої відносяться два бухгалтера. Облік автоматизовано на базі використання спеціалізованої програми «1С:Підприємство, версія 8.3».

Організація та ведення обліку здійснюється на підставі наказу про облікову політику. В наказі положень щодо можливих варіантів застосування рахунків обліку дебіторської та кредиторської заборгованості не описано, порядок нарахування резерву сумнівних боргів не визначений.

Дебіторська заборгованість підприємства складається лише з поточної дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги та з розрахунків з бюджетом з ПДВ. До складу кредиторської заборгованості відноситься лише товарна заборгованість, тобто заборгованість перед постачальниками.

Автоматизований облік розрахункових операцій на підприємстві дозволяє: створити та своєчасно отримати інформацію про контрагентів за його індивідуальними реквізитами; вести облік розрахункових операцій з контрагентами; проводити оплату рахунків виставлених та отриманих від контрагентів на підставі первинних даних; фіксувати особливу інформацію про договори, накладні, рахунки-фактури, тощо; здійснювати оперативний контроль за станом взаєморозрахунків з контрагентами; формувати в автоматичному режимі відомості взаємних розрахунків з кредиторами та дебіторами; за обліковими даними отримувати інформацію стосовно отриманих та проведених у програмі документів по розрахунках.

В кінці кожного місяця та календарного року на підприємстві складаються оборотно-сальдові відомості по розрахунковим рахункам обліку дебіторської та кредиторської заборгованості.

До первинних джерел інформаційного забезпечення обліку поточної заборгованості належать рахунки-фактури, рахунки, акти приймання-передачі виконаних робіт, наданих послуг, податкові накладні, товарно-транспортні накладні, митні декларації. Для погашення дебіторської заборгованості або її забезпечення використовують виписку банку.

Під час розробки облікової політики на підприємстві доцільним є запровадження окремого розділу «Організація обліку податкових платежів», розробити робочий план рахунків з зазначенням рахунків та субрахунків для кожного виду розрахунків з контрагентами, бюджетом

тощо, затвердити графік документообігу зазначивши рух кожного первинного і зведеного документу, порядок складання звітності, розраховувати резерв сумнівних боргів на підставі застосування методу абсолютної суми сумнівної заборгованості.

Метою контролю дебіторської заборгованості є встановлення достовірності даних щодо її формування, повноти і своєчасності відображення інформації в обліку і звітності підприємства.

Першочерговими завданнями при здійсненні контролю дебіторської та кредиторської заборгованості є: забезпечення юридичної обґрунтованості кожної суми дебіторської та кредиторської заборгованості; вивчення причин виникнення заборгованості; здійснення заходів щодо стягнення дебіторської заборгованості; регулярне проведення інвентаризацій розрахунків на підприємстві та контроль за строком позовної давності тощо.

Відповідно до статутних документів підприємства контроль за діяльністю директора здійснює ревізійна комісія, що створюється зборами учасників товариства.

Внутрішній контроль з боку бухгалтерії підприємства здійснюється шляхом аналізу стану поточної заборгованості, звірки розрахунків з контрагентами, ужитих заходів щодо зниження дебіторської заборгованості, зокрема ефективності претензійної роботи, вивчення причин виникнення заборгованості; здійснення заходів щодо стягнення дебіторської заборгованості; регулярне проведення інвентаризацій розрахунків на підприємстві та контроль за строком позовної давності.

За результатами оцінки стану обліку та внутрішнього контролю можливо зробити висновок, що на підприємстві робота по підтвердженню сум заборгованості з дебіторами знаходиться у задовільному стані, про що свідчить наявність актів взаємозвірок, проведення інвентаризацій у законодавчо встановлені терміни, відсутність заборгованостей за якими сплив термін позовної давності. Ведення первинних документів відповідає вимогам.

Ефективність проведення контролю розрахункових операцій тісно пов'язана з тим, як повно дотримуються контролери методологічних засад здійснення такого контролю, яким чином підприємство реагує на зауваження і чи приймає адекватні міри щодо усунення недоліків та їх недопущення у подальшому.

Підчас проведення аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості ПП «КАМІОН-68» було встановлено, що у 2017 році в порівнянні з 2015 роком активи підприємства збільшились на 100563,7 тис. грн. Це збільшення було викликано збільшенням активів у 2016 році порівняно з 2015 роком на 12786,3 тис. грн. та у 2017 році порівняно з 2016 роком на 87777,4 тис. грн.

В свою чергу збільшення оборотних активів було викликано збільшенням коштів у розрахунках на 53009,2 тис. грн., але їх частка в загальній сумі оборотних активів зменшилась на 3,62%. А також збільшенням запасів на 34316,8 тис. грн. і грошових коштів та їх еквівалентів на 10301,0 тис. грн., відповідно їх частка в загальній сумі оборотних активів зросла на 1,06% та 2,56%.

Таким чином, проаналізувавши активи ПП «КАМІОН-68» за 2015 – 2017 роки, ми можемо зробити висновок, що на протязі цього періоду частка коштів у розрахунках або дебіторської заборгованості підприємства у загальній сумі оборотних активів постійно коливалась, так у 2015 році вона складала 59,45%, у 2016 році вже 72,29%, а у 2017 році – 55,83%, тому виникає необхідність у проведенні більш детального аналізу дебіторської заборгованості за цей період та виявленні причин даних змін.

Аналіз структури дебіторської заборгованості показав, що дебіторська заборгованість у 2017 році порівняно з 2015 роком зросла на 53009,2 тис. грн. за рахунок її збільшення у 2016 році порівняно з 2015 роком на 14238,2 тис. грн. та у 2017 році порівняно з 2016 роком на 38771,0 тис. грн.

У 2015 році дебіторська заборгованість на 58,98% складалась з дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги; на 28,74% з іншої

поточної дебіторської заборгованості і лише на 12,28% з дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом.

У 2016 році вона на 51,99 складалась з дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги; на 41,06% з іншої поточної дебіторської заборгованості, а лише на 6,95% з дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом.

У 2017 році ситуація кардинально не змінилась. Так, дебіторська заборгованість складалась на 53,73% з заборгованості за товари, роботи, послуги; на 32,84% з іншої поточної дебіторської заборгованості і на 13,43% з дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом.

Як ми бачимо на підприємстві ПП «КАМІОН-68» у 2015 – 2017 роках відбувалось постійне збільшення дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги та іншої поточної заборгованості. При більш детальному розгляді цих видів заборгованості було виявлено, що дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги складається з заборгованості за сусло виноградне концентроване та глюкозно-фруктозний сироп.

Аналіз складу, структури та динаміки джерел формування активів показав, що загальна сума джерел активів у 2017 році порівняно з 2015 роком зросла на 100563,7 тис. грн. за рахунок збільшення у 2016 році порівняно з 2015 роком на 12786,3 тис. грн. та у 2017 році порівняно з 2016 роком на 87777,4 тис. грн.

У свою чергу, дані зміни були викликані у 2016 році порівняно з 2015 роком за рахунок збільшення зобов'язань підприємства на 10731,5 тис. грн. та власного капіталу підприємства на 2054,8 тис. грн. При цьому відбулись зміни у структурі джерел формування активів, так частка зобов'язань підприємства зменшилась на 2,42%, а частка власного капіталу зросла на 2,42%. Також слід відзначити, що зобов'язання підприємства на 100% складались з поточних зобов'язань і тому відбулось їх збільшення на 10731,5 тис. грн.

У 2017 році порівняно з 2016 роком збільшення джерел формування активів відбулось за рахунок збільшення зобов'язань підприємства на 85283,0 тис. грн. і їх частка в загальній сумі джерел зросла на 3,22%, а також відбулось збільшення власного капіталу підприємства на 2494,4 тис. грн., але його частка зменшилась на 3,22%. Також слід зазначити, що і у цей період

зобов'язання підприємства на 99,7% складались з поточних зобов'язань та на 0,3% з довгострокових зобов'язань, цільового фінансування та забезпечення.

В цілому за період з 2015 року по 2017 рік збільшення джерел формування активів було викликано збільшенням зобов'язань підприємства на 96014,5 тис. грн., хоча їх частка в загальній сумі джерел формування активів підприємства зросла лише на 0,8% та збільшенням власного капіталу підприємства на 4549,2 тис. грн. і його частка в загальній сумі джерел зменшилась на 0,8%.

Що стосується наявності власних оборотних коштів, то у 2015 році підприємство мало їх в наявності на суму 1367,4 тис. грн., що складало 56,98% власного капіталу, у 2016 році власні оборотні кошти підприємства складали 2989,7 тис. грн. або 67,12% від власного капіталу. У 2017 році відбулось зниження власних оборотних коштів порівняно з попереднім роком на 9,8 тис. грн. і вони займали вже 42,88% від власного капіталу.

Отже, ми бачимо, що на підприємстві ПП «КАМІОН-68» за 2015 – 2017 роки відбулись зміни у його зобов'язаннях, так у 2015 та 2016 роках вони на 100% складались з поточних зобов'язань, а у 2017 році у підприємства з'явились й довгострокові зобов'язання.

Аналіз поточних зобов'язань підприємства довів, що поточні зобов'язання підприємства у 2017 році порівняно з 2015 роком збільшились на 95608,7 тис. грн. Дане збільшення відбулось за рахунок їх збільшення у 2016 році порівняно з 2015 роком на 10731,5 тис. грн. та у 2017 році порівняно з 2016 роком вони зросли на 84877,2 тис. грн.

Слід відзначити, що впродовж аналізованого періоду поточні зобов'язання підприємства на 100% склалися з поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги.

Аналіз якості дебіторської заборгованості показав, що за аналізований період на ПП «КАМІОН-68» коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості постійно коливається. Тобто у 2016 році порівняно з 2015 роком він зменшився у 1,09 рази, у 2017 році порівняно з 2016 роком він збільшився у 0,75 рази, а у 2017 році порівняно з 2015 роком він зменшився у 0,34 рази. Таким чином, на підприємстві відбувається то збільшення, то зменшення тривалості періоду погашення дебіторської заборгованості, так у 2015 році тривалість періоду погашення дебіторської заборгованості складала 201 день, у 2016 році 516 днів, а у 2017 році 249 днів.

Крім того, на підприємстві відбуваються постійні коливання частки дебіторської заборгованості у обсязі реалізації, так у 2015 році частка дебіторської заборгованості у обсязі реалізації складала 56%, у 2016 році – 143%, а у 2017 році вже 69%. Таким чином збільшення частки у 2017 році порівняно з 2015 роком складає 13%.

Отже, порівнявши показники дебіторської заборгованості, та виявив вплив чинників на термін оборотності дебіторської заборгованості, ми можемо зробити висновок, що у 2017 році порівняно з 2015 роком на підприємстві ПП «КАМІОН-68» стан розрахунків погіршився і таким чином ця ситуація негативно вплинула на ліквідність (платоспроможність) поточних активів, а отже і на фінансовий стан підприємства.

Аналіз оборотності кредиторської заборгованості показав, що на підприємстві відбувається збільшення тривалості періоду погашення кредиторської заборгованості, так у 2015 році тривалість періоду погашення кредиторської заборгованості складала 419 днів, у 2016 році 575 днів, а у 2017 році 428 днів. Тобто збільшення за три роки складає 9 днів, у тому разі у 2016 році порівняно з 2015 роком збільшення (уповільнення) складало 156 днів, а у 2017 році порівняно з 2016 роком

тривалість погашення кредиторської заборгованості прискорилась на 147 днів.

Співставив дебіторську та кредиторську заборгованість підприємства ми бачимо, що у 2017 році на ПП «КАМІОН-68» кредиторська заборгованість перевищує дебіторську заборгованість на 57996,8 тис. грн.

Все вищенаведене, дає змогу рекомендувати керівництву ПП «КАМІОН-68» особливу увагу звернути на стан та структуру дебіторської та кредиторської заборгованості, проводити їх детальний аналіз, щодо реальності цих сум за інформацією укладених договорів, контрактів та інших документів, які засвідчують стан поточних розрахунків підприємства. Все це дасть змогу в подальшому підвищити рівень ліквідності (платоспроможності) підприємства та покращити його фінансовий стан.

Аналіз динаміки коефіцієнта платоспроможності дав змогу зробити нам висновок, що на початок 2015 року коефіцієнт ліквідності становив 1,001 і не відповідав нормативному значенню, але свідчив про те що підприємство за рахунок мобілізації усіх оборотних коштів мало змогу розрахуватись по своїм боргам на 100,1%. На кінець року коефіцієнт ліквідності збільшився і становив 1,034, але все ж таки не відповідав нормативному значенню і свідчив про те що підприємство за рахунок мобілізації усіх оборотних коштів мало змогу розрахуватись по своїм боргам на 103,4%.

У 2016 році також відбулось незначне збільшення значення коефіцієнта і на кінець року він становив 1,059. Тобто, за рахунок мобілізації усіх оборотних коштів підприємство мало змогу розрахуватись по своїм боргам на 105,9%.

На кінець 2017 року коефіцієнт ліквідності складав 1,025, що не відповідає нормативному значенню, тобто за рахунок мобілізації усіх оборотних коштів підприємство мало змогу розрахуватись по своїм боргам на 102,5%.

Результати розрахунків впливу факторів на зміну коефіцієнта поточної ліквідності по даним ПП «КАМІОН-68» показують, що у 2016 році значення коефіцієнту поточної ліквідності складало 1,059 або 105,9%, за аналізований період він зменшився на 0,034 і на кінець 2017 року склав 1,025 або 102,5%. Але і в 2016 році і в 2017 році значення коефіцієнта не відповідає нормативному значенню. Крім того, нами було виявлено, що зменшення коефіцієнту було викликано впливом поточних зобов'язань і він зменшився на 0,033 або 3,3%, а також відбулось його зменшення за рахунок впливу оборотних активів на 0,001 або 0,1%.

При проведенні розрахунків щодо впливу факторів другого порядку на зміну величини коефіцієнта поточної ліквідності було виявлено, що негативний вплив оборотних активів у розмірі 0,001 був викликаний збільшенням дебіторської заборгованості на 38771,0 тис. грн., що призвело до зменшення коефіцієнта на 0,0004547, збільшення запасів на 35126,4 тис. грн., що призвело до зменшення коефіцієнта на 0,0004119 та збільшення грошових коштів та їх еквівалентів на 11375,8 тис. грн. зменшило значення коефіцієнта на 0,0001334.

Що стосується негативного впливу суми поточних зобов'язань, то він відбувся за рахунок збільшення кредиторської заборгованості на 84877,2 тис. грн., що призвело до зменшення значення коефіцієнта на 0,033. При цьому слід відзначити, що на підприємстві відсутні кредити банку й тому вони не впливають на зміну значення коефіцієнта поточної ліквідності.

Таким чином, ми можемо зробити висновок, що на ПП «КАМІОН-68» збільшення кредиторської заборгованості призвело до зменшення значення коефіцієнта поточної ліквідності на 0,033, а за рахунок впливу інших чинників це значення було ще погіршено на 0,001, тому ми можемо рекомендувати керівництву підприємства звернути увагу на структуру джерел формування активів, а саме на поточні зобов'язання, тому що її покращення може привести до збільшення значення коефіцієнта поточної ліквідності, а це означає, що підприємство може значно покращити свій рівень платоспроможності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755–VI (із змінами та доповненнями). [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws>
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws>
4. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [Електронний ресурс]: затверджений наказом Верховної Ради України №996-XIV від 16.07.1999 (із змінами та доповненнями). - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
5. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг: видання 2015 року, частина 1 /Пер. з англ.: Ольховікова О.Л., Селезньов О.В., Зеніна О.О., Гик О.В., Біндер С.Г. - К.: Фенікс, 2014. - 852 с.
6. Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ), включаючи Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (МСБО) та тлумачення станом на 12 березня 2013 р. - Ч.1. - К., 2013. - 1272 с.
7. МСБО №39 "Фінансові інструменти: визнання та оцінка" // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
8. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань» від 02.09.14 р. № 879 (із змінами та доповненнями). [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
9. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07 лютого 2013 року № 73, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 28 лютого 2013 року за № 336/22868 (зі

- змінами та доповненнями). [Електронний ресурс]. / - Режим доступу: <http://www.nibu.factor.ua/ukr/info /instrbuh/npsbu1/>
10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» [Електронний ресурс]: затверджений наказом Міністерства фінансів України №237 від 08.10.1999 (із змінами та доповненнями). - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws>
11. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» [Електронний ресурс]: затверджений наказом Міністерства фінансів України №237 від 08.10.1999 (зі змінами та доповненнями). – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00>
12. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» [Електронний ресурс]: затверджений наказом Міністерства фінансів України №290 від 29.11.1999 (із змінами та доповненнями). - Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>
13. Береза С.Л. Облік і контроль грошових активів та дебіторської заборгованості: теорія і практика: Автореф.дис. канд..екон.наук: 08.06.04 /С.Л. Береза; Ін-т аграр. Економіки УААН. - К., 2003. - 20 с.
14. Бескоста Г.М. Розробка концептуальних основ забезпечення контролю якості аудиту дебіторської заборгованості / Г.М. Бескоста // Ефективна економіка. - 2013 - № 9. - с. 36-40.
15. Белозерцев В.С. Щодо товарного кредиту та дебіторської заборгованості на підприємстві // В. Белозерцев - «Колегіум», 2009.-№11, 23-28 с.
16. Білуха М.Т. Курс аудиту : Підруч. для студ. / М. Т. Білуха. - 2-е вид., переробл. - К. : Вища школа: Знання, 1999. - 574 с.
17. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник [для студ. спец. «Облік і аудит» ВНЗ]/Ф.Ф. Бутинець. - Житомир: ПП «Рута», 2009. - 912 с.
18. Власова І.О. Облік розрахунків з дебіторами та кредиторами: дис.. канд..екон.наук: 08.06.04 «бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / І.О. Власова. - Д., 2004. - с.87.

19. Ганусич В.О., Гурська І.В. Облік дебіторської заборгованості: управлінський та організаційний аспекти // Науковий вісник Ужгородського університету 2016. - Режим доступу : http://www.visnyk-ekon.uzhnu.edu.ua/images/pubs/47/1/47_73.pdf
20. Герман Я.Ю. Облік дебіторської заборгованості: вітчизняний і зарубіжний досвід / Я.Ю. Герман. - Донецьк: Дон НУЕТ. - 2013. – С. 21-26.
21. Горбачова О. М. Облік і аналіз дебіторської заборгованості: проблеми та шляхи їх вирішення / О. М. Горбачова, Л. В. Лахай // Торгівля і ринок. - 2010. - № 30. - Т. 2. - С. 392-399.
22. Глобак Д.В. Проблеми управління дебіторською заборгованістю на підприємстві та шляхи її подолання [Текст] / Д.В. Глобак - Режим доступу : www.rusnauka.com/17_AND_2010/Economics /68647.doc.htm
23. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік та фінансова звітність за міжнародними стандартами: практичний посібник / С.Ф. Голов, В.М. Костюченко. - К.: Лібра, 2004. - 880 с.
24. Гончарук Р.П. Сутність та класифікація кредиторської заборгованості: колізії наукових підходів // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. – 2015. – №. 1(59), Ч. 1.
25. Гуня В.О. Удосконалення класифікації дебіторської заборгованості та її відображення у фінансовій звітності підприємств / В.О. Гуня. // Економічний простір. – 2014. – № 19. – С. 124–131.
26. Дубровська, Є.В. Дослідження сутності поняття «дебіторська заборгованість»/ Є.В. Дубровська// Вісник Сумського державного університету. – 2009. – № 2. – С. 202-205.
27. Дячук О.В., Новодворська В.В. Місце кредиторської заборгованості в системі управління підприємством // Економічні науки. Сер.: Облік і фінанси. –2013. – Вип. – Т. 10. – №. 3. – С. 243–251.
28. Зверяков М. І. Перспективи формування нової якості зростання // Фінанси України. – 2007. – № 9. – С. 59–74.
29. Іванова Н. А. Організація і методика аудиту : навч. посібн. / Н. А. Іванова, О. В. Ролінський. – К. : Центр учбової літератури, 2008 - 216 с.

30. Карчова Н.В. Аналіз дебіторської заборгованості як інструмент підвищення ефективності аудиту / Н.В. Карчова // Управління розвитком. - 2011. - №2. - С. 112-118.
31. Колеснікова О.М. Проблемні питання обліку резерву сумнівних боргів в контексті Податкового кодексу України // Ефективна економіка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com>
32. Лівощко Т.В. Шляхи покращення управління дебіторською заборгованістю підприємства // Режим доступу: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_7_103.pdf. – 2014.
33. Лігоненко Л.О, Новикова Н.М. Управління дебіторською заборгованістю підприємства: Навч. посіб.-К.:КНТУ.,2005.-275с.
34. Лищенко О.Г. Аналіз дебіторської заборгованості в системі управління підприємством/О.Г. Лищенко, Г.М. Бескота// Держава і регіони: журнал. - Запоріжжя: Гуманіст. Ун-т «Запоріз. ін-т держ. та муніцип. упр.», 2009. - № 1. - С. 114-117.
35. Лисенко В.С. Основні проблеми обліку та аудиту дебіторської заборгованості / В.С.Лисенко // Управління розвитком. – 2011. – №2. – С. 235-239.
36. Максимова В.Ф. Бухгалтерський облік: навч. посіб. – Одеса: ОНЕУ, 2012. - 256 с.
37. Матицина Н.О. Основні засади регулювання розрахункових відносин через управління дебіторською заборгованістю / Н.О. Матицина // Бухгалтерський облік і аудит. – 2015. – № 12. – С. 38–42.
38. Мец В.О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: Навч. посіб. – К.: Вища шк., 2003. – 278 с.: іл.
39. Мних Є.В. Економічний аналіз: Підручник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2003. – 412 с.
40. Момот Т. Управление дебиторской задолженностью предприятия // Бизнес информ / Т. Момот - 2003. - №11-12. - с. 97-99.

41. Москалюк Г.О. Система внутрішнього контролю дебіторської та кредиторської заборгованості: напрями удосконалення і розвитку // Ефективна економіка. – 2013. – №. 4.
42. Нашкерська Г. Особливості визнання та оцінки поточної дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи і послуги / Г. Нашкерська // Бухгалтерський облік і аудит. - 2009. - № 11. - 135-140.
43. Новицька Н.В. Теоретичні аспекти понять «дебіторська заборгованість» і «кредиторська заборгованість» // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – №. 2. – С. 286–290.
44. Невская А. Додаткові статті фінзвітності: коли та як заповнювати. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.interbuh.com.ua>.
45. Облік кредиторської заборгованості за П(С)БО та МСФЗ [Текст] - Режим доступу : <http://konf.amsfo.com.ua/oblik-kreditorsko%D1%97-zaborgovanosti-za-psbo-ta-msfz/>
46. Партин Г.О. Управлінський облік: навч. посіб. / Г.О. Партин, А.Г. Загородній. - К.: Знання, 2007. - 303 с.
47. Пінчук Т.А. Організаційно-методичні проблеми обліку дебіторської заборгованості в системі управління підприємством / А.Т. Пінчук // Ефективна економіка – 2014. – № 10. – С. 36–41.
48. Порівняльний аспект обліку заборгованості підприємства за п(с)бо та мсфз (ias) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <file:///C:/Users/Sveta/Downloads/42759-85387-1-PB.pdf>
49. Райзберг Б. А. Современный экономический словарь // Б. А. Райзберг, Л. Ш. Лозовский, Е. Б. Стародубцева, 5-е изд., перераб. и доп. - М.: ИНФРА-М, 2007. - 495 с.
50. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Навч. посіб. – К.: Знання, 2004. – 654 с.
51. Статівка М.Г. Особливості визнання та оцінки дебіторської заборгованості на вітчизняних підприємствах відповідно до вимог мсфз / М.Г. Статівка // Управління розвитком збірник наукових робіт. - 2012. - № 3(124). - с. 117-120.

52. Сопко В. В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : навч. посіб. / В. В. Сопко ; Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана. - К. : КНЕУ, 2009. - 526 с.
53. Тарасенко Н.В. Економічний аналіз. Навчальний посібник. – 4-те видання, стереотипне. – Львів: “Новий світ-2000”, 2008. – 344 с.
54. Тучак О. Управління дебіторською заборгованістю / О. Тучак // «Баланс». – Вінниця: «Баланс», 2012. – С. 19–24.
54. Утенкова К. О. Аудит: Навчальний посібник./ К.О. Утенкова - К.: Алерта, 2011. - 408 с.
55. Феофанов Л.К., Денисов Д.В. Методичні підходи з організації обліку та аудиту кредиторської заборгованості на підприємстві // Інвестиції: практика та досвід. – 2013. – №. 12. – С. 65–68.
56. Чабанова Н.В. Бухгалтерський фінансовий облік: посібник / Н.В. Чабанова, Ю.А. Василенко. - К.: Академія, 2009. - 672 с.
57. Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 566 с.
58. Чауш Б.М. Облік та аналіз дебіторської заборгованості в системі управління підприємством / Б.М. Чауш. - Режим доступу: <http://intkonf.org/chaush-bm-oblik-ta-analiz-debitorskoyi-zaborgovanosti-v-sistemi-upravlinnya-pidpriemstvom/>
59. Шмичкова Ю.І. Концепція вдосконалення системи аудиту оподаткування прибутку в Україні/ Ю.І. Шмичкова // Ефективна економіка. - 2015. - №11. - с. 40-44.
60. Щурик М.В., Буряк П.Ю., Гарасим М.П. та ін. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. – К.: “Хай-Тек Прес”, 2010. – 376 с.